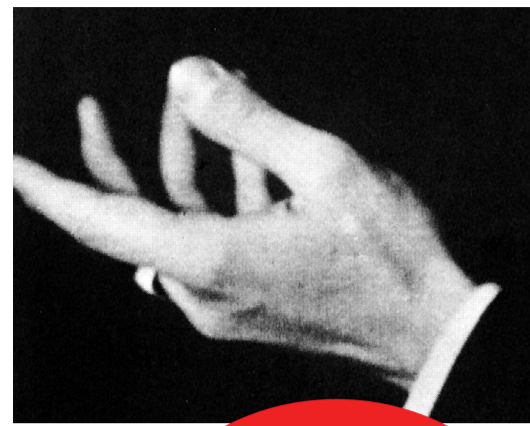

Δε ζυγιάζω,
δε μετρώ,
δε βολεύουμαι...

Νίκος Καζαντζάκης
Εκδόσεις Διόπτρα

Αγαπητοί αναγνώστες και συνοδοιπόροι,

Σε αυτούς τους καιρούς που όλα αλλάζουν ραγδαία, τα σπουδαία βιβλία που αγγίζουν τον πυρήνα της ανθρώπινης ύπαρξης αποτελούν μια σημαντική παρακαταθήκη.

Ο κόσμος του Καζαντζάκη δεν αγαπά τις σταθερές. Γι' αυτό επανεφευρίσκεται διαρκώς.

Είναι τεράστια ευθύνη για εμάς το ότι αναλάβαμε το σύνολο του έργου του Νίκου Καζαντζάκη, παίρνοντας τη σκυτάλη από τις εκδόσεις Καζαντζάκη. Νιώθουμε περήφανοι και ταυτόχρονα είμαστε γεμάτοι δέος. Αποστολή μας είναι να δώσουμε την ευκαιρία στους νέους να γνωρίσουν τον κόσμο του Καζαντζάκη φέρνοντάς τον στον 21ο αιώνα.

Σχεδιάζουμε νέες εκδόσεις για τα βιβλία που ήδη ανήκουν στον κορμό των ελληνικών γραμμάτων, διασκευές του Καζαντζάκη σε παιδικά παραμύθια, graphic novels, αλλά και νέες αναλύσεις των έργων του, ξεκινώντας από τον Οκτώβριο.

Πέρα όμως από αυτά, πρόκειται να κυκλοφορήσει και ο Ανήφορος, το μοναδικό αδημοσίευτο μυθιστόρημα του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα, που γράφτηκε αμέσως μετά τον Ζορμπά. Από τις πρώτες αράδες του βιβλίου διακρίνεται η καζαντζακική αύρα, η γλαφυρή γλώσσα, ο δυναμικός ρυθμός και ο εύθραυστος ψυχισμός, ενώ μέσα από τις άφθονες αυτοβιογραφικές αναφορές ο συγγραφέας αναστοχάζεται την εμπειρία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Αγαπητοί αναγνώστες, σας ευχαριστούμε που μαζί φτάσαμε ως εδώ. Και για εκεί που θα πάμε.

Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος - Εκδόσεις Διόπτρα

Ο Καζαντζάκης προσεχώς

- Νέες εκδόσεις για όλα τα βιβλία (ανανεωμένα εξώφυλλα και αναλύσεις)
- Κυκλοφορία των εμβληματικών του έργων διασκευασμένων για παιδιά
- Μεταφορές βιβλίων σε graphic novels
- Κυκλοφορία του ανέκδοτου μυθιστορήματος Ο Ανήφορος

Ο Νίκος Καζαντζάκης εν συντομία_

Ο Καζαντζάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης το 1883. «...η γριά μαμή με φούχτωσε στα χέρια της, με πήγε στο φως και με κοίταξε καλά καλά, σαν να 'βλεπε λες μυστικά σημάδια απάνω μου, με σήκωσε αψηλά κι είπε: "Ετούτο το παιδί, να μου το θυμηθείτε, μια μέρα θα γίνει δεσπότης"» (Αναφορά στον Γκρέκο).

Ο πατέρας του, ο καπετάν Μιχάλης, τον προόριζε για δικηγόρο, αλλά πρωτίστως τον μύησε στην αγάπη για τη λευτεριά. Το 1906 πήρε με άριστα το πτυχίο του από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και την ίδια χρονιά εμφανίστηκε στα γράμματα.

Ο πρώτος του γάμος ήταν με τη Γαλάτεια Αλεξίου, ενώ ο δεύτερος με την Ελένη Σαμίου, η οποία τον συντρόφευσε μέχρι το τέλος της ζωής του. Εκτός από το Ηράκλειο, έζησε στην Αθήνα, στη Νάξο, στην Αίγινα, καθώς και σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις, και κατέληξε στην Αντίμπ της νότιας Γαλλίας.

Επιστρέφοντας από ταξίδι στην Ιαπωνία, εισήχθη σε κλινική της Γερμανίας, όπου άφησε την τελευταία του πνοή στις 26 Οκτωβρίου 1957. Τάφηκε στην Τάπια Μαρτινέγκο, πάνω στα βενετσιάνικα τείχη του Ηρακλείου.

Στον τάφο του, που σήμερα αποτελεί παγκόσμιο πνευματικό προσκύνημα, έχει τοποθετηθεί το επιτύμβιο που εκείνος έγραψε και ζήτησε να χαραχθεί:

Δεν ελπίζω τίποτα

Δε φοβούμαι τίποτα

Είμαι λέφτερος

Για το
έργο
του_

1. Προτάθηκε πολλές φορές για Βραβείο Νόμπελ, αλλά διάφορες προσωπικότητες των σκοταδιστικών κύκλων της Αθήνας έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μην αποσπάσει το βραβείο.

2. Το Βατικανό συμπεριέλαβε το μυθιστόρημά του Ο τελευταίος πειρασμός στον Κατάλογο Απαγορευμένων Βιβλίων (Index Librorum Prohibitorum) και ήταν ο μόνος Έλληνας συγγραφέας που απέσπασε αυτή την «τιμή».

3. Κατάφερε να εφαρμόσει στη λογοτεχνία μια από τις βασικές αρχές της οικονομίας: να σκέπτεται σε παγκόσμιο επίπεδο και να ενεργεί τοπικά, να συνδυάζει την τοπική παράδοση με την ευρωπαϊκή φιλοσοφία και το κρητικό πάθος με τις ιδέες της Δύσης.

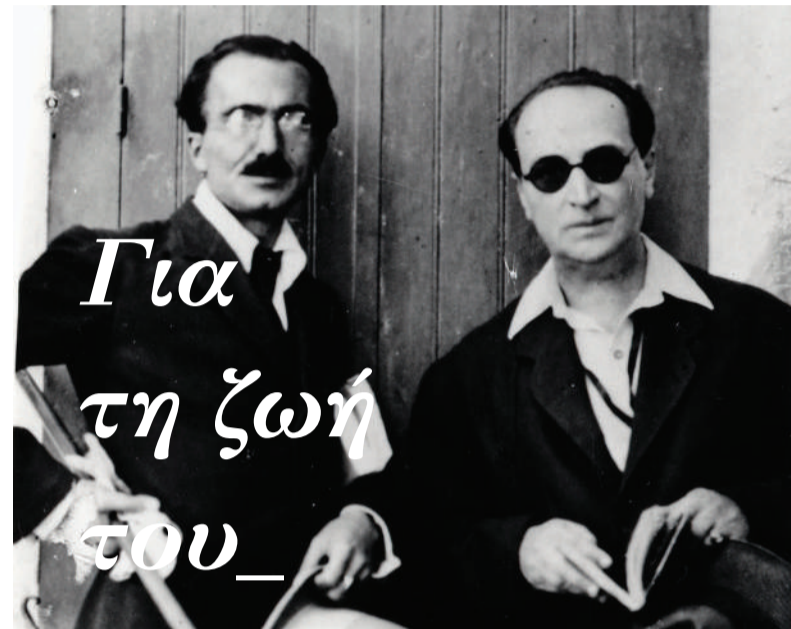
4. Δραστήριος επιστολογράφος καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο Καζαντζάκης έγραφε συχνά ως και πέντε ή έξι επιστολές την ημέρα προς διαφορετικούς παρωλήπτες.

5. Ο Σουηδός μεταφραστής της Οδύσσειας Γκότφριντ Γκρούνεβαλντ αποφάσισε σε μεγάλη ηλικία να μάθει ελληνικά ακριβώς για να μεταφράσει αυτό το έργο του Καζαντζάκη.

6. Έγραψε τη διατριβή του πάνω στον Νίτσε διεκδικώντας τη θέση του υφηγητή στο μάθημα της Φιλοσοφίας του Δικαίου στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Δεν είναι γνωστό αν η εργασία κατατέθηκε ή απορρίφθηκε. Αυτό που ξέρουμε όμως είναι ότι η ίδια η εργασία θα παρέμενε άγνωστη αν ο Καζαντζάκης δεν την είχε τυπώσει μόνος του σε 500 αντίτυπα. Το βιβλίο έγινε ανάρπαστο, σε σημείο που ο ίδιος ο συγγραφέας μέσα σε έναν χρόνο δεν είχε κάποιο αντίτυπο.

7. Αρθρογραφούσε υπό διάφορα ψευδώνυμα, όπως Ακρίτας, Κάρμα Νιρβαμή και Πέτρος Ψηλορείτης.

ΑΥΤΟ ΤΟ ΗΞΕΡΕΣ;

Για
τη ζωή
του_

1. Οι επιστολές που έστελνε προς την οικογένειά του χωρίζονταν σε δύο μέρη. Το πρώτο, που απευθυνόταν στον πατέρα, ήταν γραμμένο με σοβαρότητα και με προσεγμένη καλλιγραφία, ενώ το δεύτερο, προς τη μητέρα και τις αδελφές του, είχε συχνά μουντζούρες και ακατάστατη γραφή, γεγονός που ίσως φανερώνει πως έτσι απελευθέρωνε τον συναισθηματικό του κόσμο.

2. Σύμφωνα με μαρτυρίες, στο σπίτι του στην Αίγινα φύλαγε το χαρτί χωρισμένο σε τέσσερις κατηγορίες: χαρτί για συγγραφή, χαρτί για επιστολές, χαρτί για περιτύλιγμα και χαρτί γενικά...

3. Στα ταξίδια του συνάντησε διάσημους πνευματικούς ανθρώπους, όπως τον Μαγιακόφκι, τον Καμύ, τον Μπρετόν, τον Ελιάρ, αλλά και ζωγράφους, όπως τον Ματίς, τον Σαγκάλ, τον Ντε Κίριχο.

4. Το 1914 ταξίδεψε μαζί με τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό στο Άγιον Όρος, ενώ περιηγήθηκαν σε πολλά ακόμα μέρη της Ελλάδας αναζητώντας «τη συνείδηση της γης και της φυλής τους».

5. Το 1918 κάνει τις απαραίτητες ενέργειες στη Ζυρίχη για τη σύσταση μιας επιχείρησης εισαγωγών-εξαγωγών: θα εξάγει στην Ελβετία καπνά, λάδι και χαρούπια από την Κρήτη και θα εισάγει στην Ελλάδα μηχανές, υφάσματα, φάρμακα, ξυλεία.

6. Έμεινε στην Καρδαμύλη από το 1917 έως το 1919, οπότε και απέκτησε τα δικαιώματα εκμετάλλευσης λιγνιτωρυχείου στη Μάνη. Υπάλληλος τότε του Καζαντζάκη ήταν ο Γιώργης Ζορμπάς, ο οποίος αποτέλεσε την έμπνευση για τη συγγραφή του βιβλίου Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά.

7. Το 1919 γνώρισε τον Γιάννη Αγγελάκη, νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, ο οποίος αργότερα ανέλαβε όλες τις νομικές υποθέσεις του. Ο Νίκος Καζαντζάκης βάφτισε αργότερα την κόρη του Αγγελάκη, την ποιήτρια Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ.

Ο Νίκος Καζαντζάκης μέσα στα χρόνια...

Καζαντζάκης 4

<p>1883</p> <p>Γεννιέται στο Ηράκλειο της τουρκοκρατούμενης Κρήτης.</p>	<p>1897 - 1899</p> <p>Η οικογένειά του γλιτώνει από τις σφαγές των Τούρκων και μετακομίζει στη Νάξο. Εκεί εγγράφεται στη Γαλλική Εμπορική Σχολή και διδάσκεται γαλλικά και ιταλικά.</p>	<p>1906</p> <p>Αποφοιτά από τη Νομική Αθηνών και εκδίδει το πρώτο του βιβλίο Όφεις και κρίνο.</p>	<p>1909</p> <p>Ως πρόεδρος της Εταιρείας Διονυσίου Σολωμού-Ηρακλείου, γράφει ένα μαυφέστο για τη γλωσσική μεταρρύθμιση και την υιοθέτηση της δημοτικής στα σχολεία.</p>	<p>1914</p> <p>Γνωρίζει τον Άγγελο Σικελιανό. Φεύγουν για το Άγιον Όρος, όπου ονειρεύονται τη δημιουργία μιας νέας θρησκείας.</p>	
	<p>1917</p> <p>Μένει στην Καρδαμύλη και αποκτά τα δικαιώματα εκμετάλλευσης του λιγνιτωρυχείου της Πραστοβά. Εκεί έχει ως υπάλληλό του τον Γιώργη Ζορμπά.</p>	<p>1919</p> <p>Πηγαίνει σε αποστολή στον Καύκασο για τον επαναπατρισμό των Ελλήνων Ποντίων (απεσταλμένος της κυβέρνησης Βενιζέλου).</p>	<p>1922</p> <p>Υποφέρει από μια παράξενη δερματοπάθεια στο πρόσωπο. (Στο μυθιστόρημα Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται παρουσιάζεται τον Μανολιό να υποφέρει από την ίδια αρρώστια.)</p>	<p>1923</p> <p>Ολοκληρώνει την Ασκητική. Αποσύρεται στο χωριό Ντόρνημπουργκ. Εκεί γνωρίζει την Έλσα (Ελίζαμπεθ) Λανγκ, στην οποία το 1928 αφιερώνει το Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται.</p>	
<p>1926</p> <p>Ταξιδεύει στην Ιταλία και παίρνει συνέντευξη από τον Μουσολίνι.</p>	<p>1928</p> <p>Ο Καζαντζάκης και ο Παναΐτ Ιστράτι συμπράττουν και μιλούν για τη Σοβιετική Ένωση σε μια μεγάλη συγκέντρωση που καταλήγει σε διαδήλωση.</p>	<p>1931</p> <p>Στην Αίγινα, όπου διαμένει, μεταφράζει στην καθαρεύουσα και στη δημοτική το ελληνογαλλικό λεξικό για βιοποριστικούς λόγους.</p>	<p>1936</p> <p>Ενώ η Ισπανία βυθίζεται στη δίνη του Εμφυλίου, ταξιδεύει ως απεσταλμένος της Καθημερινής και παίρνει συνεντεύξεις από τον Φράνκο και τον Ουναμούνο.</p>	<p>1941</p> <p>Η παραμονή του στην Αίγινα στιγματίζεται από τον θάνατο του Γιώργη Ζορμπά. Ξεκινάει να γράφει το Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά με αρχικό τίτλο Το συναξάρι του Ζορμπά.</p>	

Ρωτήσαμε ανθρώπους των Γραμμάτων και των Τεχνών για τον Νίκο Καζαντζάκη και εκείνοι μας είπαν...

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

**ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
- ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ**

*Τι σημαίνει για εσάς το όνομα Νίκος Καζαντζάκης;
Ο συγγραφέας που με έμαθε να φιλοσοφώ.*

*Ποια φράση/απόσπασμα από βιβλίο του ΝΚ σας ενέπνευσε και γιατί;
Το θεμελιώδες ερώτημα στην Ασκητική «Ποιος μας φυτεύει στη γης ετούτη χωρίς να μας ζητήσει την άδεια;» έσπειρε μέσα μου αμφιβολίες για την ανθρώπινη ύπαρξη.*

ΑΛΚΥΟΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Τι θα ρωτούσατε τον ΝΚ, αν τον είχατε απέναντί σας; Για τι θα θέλατε να συζητήσετε μαζί του;

Δεν θα τον ρωτούσα κάτι. Θα τον αγκάλιαζα και θα του αφιέρωνα τους στίχους του Δροσίνη, που κι αυτός τους είχε αφιερώσει στον Παλαμά. Εσύ το Ωραίο μες στα μεγάλα ζήτησες / κι εγώ στα ταπεινά κι απορριμμένα / και δούλεψες το μπρούντζο και το μάρμαρο / κι άφησες τον πηλό της γης σ' εμένα.

Ποια φράση/απόσπασμα από βιβλίο του ΝΚ σας ενέπνευσε και γιατί;

«Έχεις τα χρώματα, έχεις τα πινέλα, ζωγράφισε έναν Παράδεισο και μπες μέσα». Γιατί μου χρησίμευσε και μου χρησιμεύει πάντα, σαν οδηγός ζωής.

ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΙΝΤΖΕΜΠΕΛΗΣ

**ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
- ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ**

Ποιο είναι το αγαπημένο σας βιβλίο του ΝΚ και γιατί;

Το αγαπημένο μου βιβλίο είναι το Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά. Είναι μια ψυχογραφία του Έλληνα, μια απεικόνισή του με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του.

Κάποιο ενδιαφέρον στοιχείο από τη ζωή του που δεν ξέρατε, το μάθατε και σας έκανε εντύπωση;

Το 1919 ανέλαβε δράση υπέρ του επαναπατρισμού των Ελλήνων του Καυκάσου από τη θέση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Περιθάλψεως και συναντήθηκε με τον Ελευθέριο Βενιζέλο στο Παρίσι.

ΓΙΟΥΛΙΚΑ ΣΚΑΦΙΔΑ
ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Ποιο είναι το αγαπημένο σας βιβλίο του ΝΚ και γιατί;

Η Ασκητική είναι το αγαπημένο μου βιβλίο. Ένα έργο βαθιά φιλοσοφικό. Είναι η λέξη που με γοητεύει – ασκητική. Ο Καζαντζάκης μάς καλεί να «ασκηθούμε» σε έναν τρόπο ζωής όπου εμείς έχουμε –ως ελεύθερα όντα– την ευθύνη των επιλογών μας. Μας καλεί να ασκηθούμε σε έναν τρόπο ζωής όπου θα προχωρούμε μπροστά δίχως να μάθουμε ποτέ πώς ξεκίνησαν όλα και πού θα καταλήξουν. Μας καλεί να ασκηθούμε σε έναν αγώνα που περιλαμβάνει μια ποιότητα ζωής τέτοια, όπου θα εκμεταλλευόμαστε την κάθε στιγμή, θα παλεύουμε και θα δημιουργούμε συνεχώς μακριά από ανώτερες δυνάμεις, εμείς, μόνοι μας.

Τι θα ρωτούσατε τον ΝΚ, αν τον είχατε απέναντί σας;

Για τι θα θέλατε να συζητήσετε μαζί του;

Νίκο Καζαντζάκη, «η αμάθεια του διανοούμενου όχλου», που τόσο μίσησες, είναι τελικά η κατάρα του ελεύθερου πνευματικού ανθρώπου διαχρονικά;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΡΑΤΑΝΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
- ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Ποιο είναι το αγαπημένο σας βιβλίο του ΝΚ και γιατί;

Εξαρτάται πάντοτε από την εποχή, από την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκομαι, από τα γεγονότα. Αν θα έπρεπε να επιλέξω κάποιο αυτή τη στιγμή, θα κατέληγα σε δύο: Ο Χριστός ξανασταυρώνεται και Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά. Την παρούσα χρονική στιγμή θα στεκόμουν στο πρώτο, προφανώς εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία. Οι μεταναστευτικές ροές αυξάνονται κι εμείς έχουμε κληρονομήσει ένα ηθικό καζαντζακικό χρέος: να ξεβουλευτούμε, να νοιαστούμε, να είμαστε παρόντες.

Τι θα ρωτούσατε τον ΝΚ, αν τον είχατε απέναντί σας;

Για τι θα θέλατε να συζητήσετε μαζί του;

«Πάλι θα ζούσατε τη ζωή σας έτσι;» (Με τη σιγουριά πως η απάντησή του θα ήταν απλώς ένα χαμόγελο.)

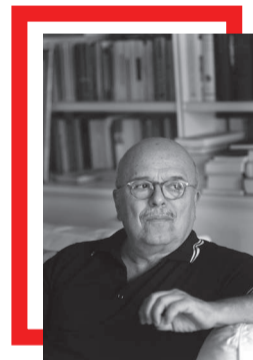

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
- ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Ποια φράση/απόσπασμα από βιβλίο του ΝΚ σας ενέπνευσε και γιατί;

«...όταν φοβάσαι ένα πράμα, θες λιοντάρι είναι αυτό, θες άνθρωπος, θες φάντασμα, να πέφτεις απάνω του με τα μούτρα, και θα δεις, φεύγει ευτύς από πάνω σου ο φόβος· φεύγει από σένα και πάει στον άλλο· φόβος κυριεύει το θηριό, τον άνθρωπο, το φάντασμα, και όπου φύγει φύγει! Αυτό 'ναι το μυστικό!» (Ο Καπετάν Μιχάλης). Γιατί ο φόβος είναι στην πραγματικότητα ο μεγαλύτερος εχθρός μας. Και πολύ θα ήθελα να ακολουθήσω την προτροπή του Καζαντζάκη.

Κάποιο ενδιαφέρον στοιχείο από τη ζωή του ΝΚ που δεν ξέρατε, το μάθατε και σας έκανε εντύπωση;
Το γεγονός πως υπήρχε ανέκδοτο μυθιστόρημά του. Απόρησα που δεν κυκλοφόρησε και το περιμένω με ανυπομονησία.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Ποια φράση/απόσπασμα από βιβλίο του ΝΚ σας ενέπνευσε και γιατί;

Μεγαλοβδόμαδο, ζύγωσε η Ανάσταση / μα δυο μονάχα / δυο άνδρες στο Μεγάλο Κάστρο / ξεστράτισαν απόψε / και δεν έχουν το νου τους στον Θεό. / Ο ένας την Άγια τούτη μέρα / κρατάει στην αγκαλιά του μια κερκέζα / κι ο άλλος / ο άλλος, αχ βουλιάζει στα μάτια της / και στέκει ο νους του σε μια πράσινη πόρτα.

Λόγια από τον Καπετάν Μιχάλη μελοποιημένα από τον Μάνο Χατζηδάκι για τη θεατρική μεταφορά του έργου.

Τι θα ρωτούσατε τον ΝΚ, αν τον είχατε απέναντί σας;

Για τι θα θέλατε να συζητήσετε μαζί του;

Αν και πόσο τον πίκρανε η περίπτωση «ουδείς προφήτης στον τόπο του» και η μικροπρέπεια των Ελλήνων ομοτέχνων του.

Ο Καζαντζάκης και το χαμένο Νόμπελ_

Η συνάντηση με τον Καβάφη_

Σύμφωνα με το αρχείο των Βραβείων Νόμπελ, ο Καζαντζάκης προτάθηκε εννέα χρονιές για το βραβείο – συνολικά δεκατέσσερις υποψηφιότητες, δύο εκ των οποίων μαζί με τον Άγγελο Σικελιανό. Το 1956 φτάνει μια ανάσα πριν αποσπάσει το βραβείο, μα τελικά το κερδίζει ο Ισπανός ποιητής Χιμένεθ με μόλις δύο ψήφους διαφορά.

Η υποψηφιότητα του Καζαντζάκη προκάλεσε ύβρεις και συκοφαντίες εναντίον του όχι μόνο από την Εκκλησία της Ελλάδος αλλά και από τον πολιτικό κόσμο της εποχής, καθώς και από ανθρώπους των γραμμάτων.

Είναι αξιοσημείωτο ότι στη Νορβηγία, όπου, σε αντίθεση με τη χώρα μας, τα βιβλία του Καζαντζάκη κυκλοφορούσαν ανεμπόδιστα, η κυβέρνηση προσφέρθηκε να του δώσει υπηκοότητα και διαβατήριο, ενώ η Νορβηγική Εταιρεία Λογοτεχνών τον πρότεινε για Νόμπελ ομόθυμα.

Παρ' όλα αυτά, ο Καζαντζάκης αρνήθηκε την προσφορά. Χαρακτηριστική είναι η φράση από επιστολή του το 1946 μετά την ανακοίνωση του νικητή: «Γλιτώσαμε από το Nobel για εφέτο».

Η είδηση για την απονομή του Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1957 στον Αλμπέρ Καμύ βρήκε τον Καζαντζάκη να νοσηλεύεται στην Πανεπιστημιακή Κλινική του Φράιμπουργκ στη Γερμανία. Παρά την κατάστασή του, έστειλε συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Γάλλο συγγραφέα.

Ο Καμύ απάντησε αργότερα στη χήρα πλέον Ελένη Ν. Καζαντζάκη: «Έτρεφα πάντα μεγάλο θαυμασμό και, αν το επιτρέπετε, ένα είδος στοργής για το έργο του συζύγου σας. [...] Και ακόμα δεν ξεχνώ ποτέ πως τη μέρα που λυπόμουν να δεχθώ μια διάκριση, που ο Καζαντζάκης άξιζε εκατό φορές περισσότερο, πήρα από εκείνον το πιο γενναιόδωρο από όλα τηλεγράφημα. Λίγο αργότερα κατάλαβα με τρόπο πως το μήνυμα αυτό ήταν γραμμένο λίγες μέρες πριν πεθάνει. Μαζί του χάθηκε ένας από τους τελευταίους μεγάλους καλλιτέχνες».

Ο Νίκος Καζαντζάκης και ο Κωνσταντίνος Καβάφης είναι δύο από τις πιο γνωστές προσωπικότητες των ελληνικών γραμμάτων.

Ο Καζαντζάκης έφτασε μέχρι την Αλεξάνδρεια, στην κατοικία του ποιητή, για να τον γνωρίσει από κοντά και τον Μάιο του 1927 δημοσίευσε στην εφημερίδα Ελεύθερος Λόγος λεπτομέρειες από αυτή τη συνάντηση, οι οποίες στη συνέχεια συμπεριλήφθηκαν στον τόμο Ταξιδεύοντας: Ιταλία-Αίγυπτος-Σινά-Ιερουσαλήμ-Κύπρος-Ο Μοριάς.

Να ένας άνθρωπος μπροστά μου που τελεί τον άθλο της τέχνης με υπερηφάνεια και σιωπή, αρχηγός ερημίτης [...]

»Επρεπε να είχε γεννηθεί στο 15ο αιώνα στη Φλωρεντία, καρδινάλιος, μυστικοσύμβουλος του Πάπα, έκτακτος απεσταλμένος στο παλάτι του Δόγη, στη Βενετία, και επί πολλά χρόνια –πίνοντας, αγαπώντας, χαζεύοντας στα κανάλια, γράφοντας, σωμαίνοντας– να διαπραγματευτεί τις πιο σατανικές και πολύπλοκες και σκανδαλώδεις υπόθεσες της καθολικής Εκκλησίας [...]

»...τα ωραία μαύρα μάτια του ξάφνου αστράφτουν μόλις πέσει απάνω τους μια μικρή αχτίδα από το φως των κεριών [...]

»...νιώθω πόσο σοφά μια τέτοια πολύπλοκη, βαρυφορτωμένη ψυχή της άγιας παρακμής κατόρθωσε να βρει τη φόρμα της –την τέλεια που της ταιριάζει– στην τέχνη και να σωθεί. [...]

»Ο Καβάφης έχει όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά ενός εξαιρετικού ανθρώπου της παρακμής – σοφός, ειρωνικός, ηδονιστής, γόης, γιομάτος μνήμη. Ζει σαν αδιάφορος, σα θαρραλέος. Κοιτάζει ξαπλωμένος σε μια μαλακή πολυθρόνα από το παράθυρό του και περιμένει τους Βαρβάρους να προβάλουν».

Αυτό το μικρό απόσπασμα από την έξοχη περιγραφή του Καζαντζάκη μοιάζει με πίνακα ζωγραφικής. Είναι σαν να ζωντανεύει μπροστά στα μάτια μας η εικόνα του πασίγνωστου ποιητή, ζωγραφισμένη θαρρείς από έναν εκστασιασμένο ψυχαναλυτή.

Διαβάζοντας Νίκο Καζαντζάκη...

1. «Υπάρχει τίποτα αληθινότερο από την αλήθεια; Ναι, το παραμύθι· αυτό δίνει νόημα αθάνατο στην εφήμερη αλήθεια». **Αναφορά στον Γκρέκο**

2. «Στην Κρήτη, μια ψυχή που δεν καταδέχεται να ξεγελάσει τον εαυτό της ή τους άλλους αντικρίζει πρόσωπο με πρόσωπο, όσο πουθενά αλλού, τη μονοβύζα θεά που δεν κάνει χατίρια, που δεν κάθεται στα γόνατα κανενούς, μήτε Θεού, μήτε ανθρώπου, την Ευθύνη». **Αναφορά στον Γκρέκο**

3. «...νύχτα μέρα τρέχω τροχάδην, κάνω το κέφι μου, κι ας τσακιστώ, να γίνω τρίψαλα. Τι έχω να χάσω; τίποτες. Τάχα μου αν πορεύουμαι φρόνιμα, δε θα τσακιστώ; Θα τσακιστώ φωτιά στα τόπια, το λοιπόν! [...] Κάθε άνθρωπος έχει την τρέλα του· μα η μεγαλύτερη τρέλα, είναι, θαρρώ, να μην έχεις τρέλα». **Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά**

4. «Τι βλέπεις, παππού; ρώτησε παραξενεμένος.
»Σήκωσε ο γέρος το κεφάλι, χαμογέλασε θλιμμένος:

»Τη ζωή μου που τρέχει και χάνεται, παιδί μου, αποκρίθηκε· τη ζωή μου που τρέχει και χάνεται...

»Μη θλίβεσαι, παππού, ξέρει αυτή πού πάει, κατά τη θάλασσα: όλες οι ζωές του κόσμου κατακεί πάνε, παππούλη.

»Ο γέρος αναστέναξε:

»Ναι, παιδί μου, είπε· και γι' αυτό η θάλασσα είναι αρμυρή· είναι από τα δάκρυα». **Οι αδερφοφάδες**

5. «Ευτυχία, συλλογίζουμαι, πόσο είσαι απλό καθημερινό θάμα, σαν το νερό, και δεν το νιώθουμε!» **Ταξιδεύοντας: Ιαπωνία-Κίνα**

6. «Ξέρω τώρα· δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβούμαι τίποτα, λυτρώθηκα από το νου και την καρδιά, ανέβηκα πιο πάνω, είμαι λέφτερος». **Ασκητική**

7. «Τι θα πει ευτυχία; Να ζεις όλες τις δυστυχίες. Τι θα πει φως; Να κοιτάς με αθόλωτο μάτι όλα τα σκοτάδια». **Ασκητική**

8. «Συλλογίζουμαι τα λόγια του Κομφούκιου: “Τώρα καταλαβαίνω γιατί η ευτυχία είναι τόσο σπάνια στον κόσμο· οι ιδεολόγοι την τοποθετούν πολύ αφηλά, οι υλιστές πολύ χαμηλά. Κι αυτή βρίσκεται δίπλα μας, υψηλή ίσια με το μπόι μας. Δεν είναι θυγατέρα τ' ουρανού ή της γης, είναι θυγατέρα του ανθρώπου”». **Ταξιδεύοντας: Ιαπωνία-Κίνα**

9. «Να πεθαίνεις κάθε μέρα. Να γεννιέσαι κάθε μέρα. Ν' αρνιέσαι ότι έχεις κάθε μέρα. Η ανώτατη αρετή δεν είναι να 'σαι ελεύτερος, παρά να μάχεσαι για ελευτερία». **Ασκητική**

10. «Υπάρχει στον κόσμο τούτον ένας μυστικός νόμος –αν δεν υπήρχε, ο κόσμος θα 'ταν από χιλιάδες χρόνια χαμένος– σκληρός κι απαραβίαστος: το κακό πάντα στην αρχή θριαμβεύει και πάντα στο τέλος νικάται». **Ο Καπετάν Μιχάλης**

11. «Στις πιο κρίσιμες στιγμές, ο Έρωτας συναρπάζει και σμίγει με βία τους ανθρώπους, οχτρούς και φίλους, καλούς και κακούς, είναι μια πνοή ανώτερή τους, ανεξάρτητη από την επιθυμία κι από τα έργα τους. Είναι η πνοή του Θεού, η αναπνοή του, απάνω στη γη!»

»Κατεβαίνει απάνω στους ανθρώπους, όπως του αρέσει. Σα χορός, σαν έρωτας, σαν πείνα, σα θρησκεία, σα σφαγή. Δε μας ρωτάει». **Ασκητική**

12. «Τίποτα δεν υπάρχει. Το κάθε τι είναι φάντασμα του πεινασμένου μυαλού μας. Της ψυχής μας της φοβισμένης. Τίποτα δεν υπάρχει παρά η φωνή της καρδιάς μου. Αυτό μου φτάνει». **Τόντα-Ράμπα**

13. «Η στερνή, η πιο ιερή μορφή της θεωρίας είναι η πράξη.

»Όχι να βλέπεις πώς πηδάει η σπίθα από τη μια γενεά στην άλλη, παρά να πηδάς, να καίγεσαι μαζί της». **Ασκητική**

14. «Δε ζυγιάζω, δε μετρώ, δε βολεύουμαι. Ακολουθώ το βαθύ μου χτυποκάρδι». **Ασκητική**

Γιατί να διαβάζουμε Καζαντζάκη στον 21ο αιώνα_

Ο Πίτερ Μπιέν, ομότιμος καθηγητής Αγγλικής και Συγκριτικής Φιλολογίας στο πανεπιστήμιο Ντάρτμουθ των ΗΠΑ, επιχειρεί σε ένα κείμενό του να εντοπίσει τους λόγους της μεγάλης δημοτικότητας του Καζαντζάκη κατά την πρώτη περίοδο, δηλαδή κατά τη δεκαετία του '60, και στη συνέχεια να προβλέψει τους πολύ διαφορετικούς λόγους για τους οποίους είναι πολύ πιθανό να συνεχίσει να λάμπει το άστρο του στο άμεσο μέλλον.

Η απήχηση του Καζαντζάκη τη δεκαετία του '60

Η απήχηση των μυθιστορημάτων του Καζαντζάκη στην Ευρώπη τη δεκαετία του '60 είναι αδιαμφισβήτητη, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε στην Ελλάδα, όπου δεν διαβαζόταν ιδιαίτερα. Το κοινό, καχύποπτο απέναντι σε ενθουσιασμούς και συναισθηματισμούς εξαιτίας της φρίκης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, διέγνωσε στα βιβλία του Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, Ο Καπετάν Μιχάλης και Ο Χριστός ξανασταυρώνεται μια θετική ενέργεια, την οποία είχε ανάγκη. Άρα ουσιαστικά η αποδοχή του βασιζόταν στον εξωτισμό, καθώς φαινόταν αρκετά «μη Ευρωπαίος».

Από την άλλη, στην Αμερική, η οποία δεν βίωσε τη φρίκη του πολέμου, ο επικός ήρωας Οδυσσέας έγινε ο αγαπημένος ήρωας της αντισουλτούρας της δεκαετίας, καθώς για αυτούς ήταν τόσο γοητευτικά ανεύθυνος και έμοιαζε με τη χίπιχη γενιά των μπιτ, όπως παρουσιάζεται στο βιβλίο του Τζακ Κέρουακ Στον δρόμο. Για εκείνους ο Οδυσσέας ήταν κάποιος που θα αρνιόταν να μείνει στην Ιθάκη με τη βαρετή Πηνελόπη – κάτι τέτοιο χρειαζόνταν κι εκείνοι για να εμπνευστούν για τη δική τους ζωή.

Ο Καζαντζάκης στο μέλλον

Γιατί όμως θα συνεχίσουμε να διαβάζουμε Καζαντζάκη και σήμερα; Σίγουρα όχι για τον εξωτισμό που απέπνεε στην Αμερική του '60. Εξακολουθούμε να διαβάζουμε τα έργα του γιατί είναι ένας στοχαστής με πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις πάνω στη θρησκεία και οι ανησυχίες του παραμένουν ακόμα ζωντανές και αναπάντητες...

Όπως ο Νίτσε, ο Ντοστογιέφσκι και ο Ουναμούνο, έτσι και ο Καζαντζάκης είναι μία από εκείνες τις μορφές που αγωνίστηκε να βγάλει κάποιο νόημα μέσα από τις αντικρουόμενες τάσεις στον δυτικό πολιτισμό. Από την άλλη, στα βιβλία του εξετάζει ένα βασικό πρόβλημα του καιρού μας: πώς μπορεί να χειριστεί κανείς την αποτυχία και να ζήσει σαν να ήταν αθάνατος σε έναν δαρβινικό κόσμο όπου δεν υπάρχει μεταθανάτια ζωή.

Και μπορεί η θρησκευτική αλήθεια να είναι ολοφάνερη (το να πεις ναι στη ζωή), αλλά αληθινή θρησκεία είναι το να δημιουργείς αιώνια ευδαιμονία μέσα από τη ρευστότητα της καθημερινότητας έχοντας επίγνωση της παροδικότητάς σου.

Ζούμε μόνο όταν παίρνουμε μέρος στην παράσταση που δημιουργούμε και, όταν τελειώσει αυτή, θα τελειώσουμε κι εμείς... Άλλωστε μπορούμε να γνωρίζουμε μόνον τον κόσμο που βασίζεται στη λειτουργία του μυαλού μας και που χτίζουμε εμείς οι ίδιοι, κάτι που καταδεικνύει ο Καζαντζάκης στην Οδύσσεια.

Η κυριότερη θρησκευτική μας αποστολή είναι να αγαπάμε τον κόσμο και τη ζωή και να τα αξιολογούμε όσο μπορούμε ένα δίδαγμα από την Αναφορά στον Γκρέκο.

Κι όμως τέτοιου είδους αλήθειες δεν είναι απτόδεικτες για όλους στην εποχή μας. Ο Καζαντζάκης, ένας τέλειος δαρβινιστής, ξαναγεννιέται χάρη στη συνεχιζόμενη –ακόμα και στις μέρες μας– διαμάχη ανάμεσα στις παραδοσιακές απόψεις και στην επιστημονική αλήθεια.

Παίρνουμε μαθήματα από:

- τον Ζορμπά για τη ματαιότητα του εθνικισμού και του πολέμου
- τον παπα-Φώτη για την αντοχή σε πείσμα της ήττας
- τον Ιησού στον Τελευταίο πειρασμό για το πώς η πνευματική ζωή έχει ανάγκη να εξελιχθεί όπως και τα υπόλοιπα πράγματα
- τον Οδυσσέα για την πιθανότητα μιας μετάβασης μέσω των αισθημάτων στην ηθική και τελικά στη θρησκευτική ζωή
- την Ασκητική για την αναγκαιότητα μιας σιωπής που δρα σαν βόμβα στην πολυπλοκότητα που έχει προηγηθεί
- τον Άγιο Φραγκίσκο για τον τρόπο να αντέξουμε την καταβαράθρωση των οραμάτων μας από την τετριμμένη καθημερινότητα της ζωής
- κάθε χαρακτήρα των έργων του για τη συνεχή παρουσία της δαρβινικής εξέλιξης

Όλα αυτά είναι απολύτως απαραίτητα στη μεταβατική μας εποχή, όπως θα την ονόμαζε ο ίδιος. Για αυτό και θα εξακολουθήσει να είναι πάντα επίκαιρος και να διαβάζεται όχι μόνο στον 21ο αιώνα αλλά και στον 22ο!

Γνωρίστε τη Διεθνή Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη

Η ΔΕΦΝΚ είναι ένα ανεξάρτητο πολιτιστικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το οποίο εδώ και 34 χρόνια ενημερώνει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό τα μέλη του, τους ενδιαφερόμενους, τα ΜΜΕ, τα βιβλιοπωλεία, τις αρχές, τους εκδοτικούς οίκους, τα πανεπιστήμια, τα σχολεία, τις βιβλιοθήκες, τα ιδρύματα και τους συλλόγους για το έργο και τη φιλοσοφία του Νίκου Καζαντζάκη, καθώς και για τις δραστηριότητές της σε 131 χώρες στις πέντε ηπείρους.

Η ενημέρωση γίνεται με δύο τρόπους:

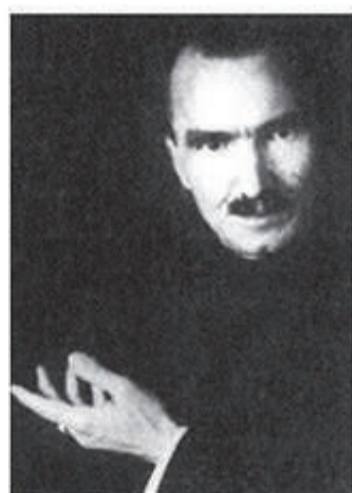
1. Ποικίλες δημοσιεύσεις

- Στο δελτίο «Synthesis» (αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, κινεζικά και πορτογαλικά) που κυκλοφορεί κάθε τέσσερις μήνες.
- Στην επιθεώρηση Le Regard crétois/Η Κρητική ματιά (100 σελίδες – αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά και ισπανικά) που κυκλοφορεί κάθε χρόνο.
- Στα δελτία τύπου που κυκλοφορούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Στις ιστοσελίδες της ΔΕΦΝΚ (γαλλικά και ελληνικά).
- Σε θεματικές εκδόσεις συνεδρίων και ημερίδων.
- Στις σελίδες της ΔΕΦΝΚ στο Facebook (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ισπανικά και ιταλικά).

2. Δεκάδες εκδηλώσεις στις πέντε ηπείρους

- Διαλέξεις.
- Συνέδρια.
- Ημερίδες.
- Εκθέσεις.
- Ομιλίες και διαγωνισμοί για νέους.
- Προβολή οπτικοακουστικού υλικού.
- Ταξίδια στους τόπους όπου διέμεινε ο Μεγάλος Κρητικός.
- Θεατρικές παραστάσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τη σελίδα της ΔΕΦΝΚ στο Facebook (ελληνικά): <http://www.facebook.com/amis.kazantzaki.gr/>

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Ανεξάρτητο πολιτιστικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε στη Γενεύη (Ελβετία) στις 14 Δεκεμβρίου 1988

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ταχυδρομική διεύθυνση:
Case postale 2714
CH-1211 Genève 2 Dépôt, Switzerland
www.amis-kazantzaki.gr
www.amis-kazantzaki.ch
www.amigos-kazantzaki.org
e-mail: siankedc@gmail.com

5 + 1
πράγματα
για να
γνωρίσετε
το Μουσείο
Καζαντζάκη

Η ίδρυση του Μουσείου

Εκεί που οι δρόμοι του κρασιού συναντούν τον λόγο του Καζαντζάκη και το ήρεμο κρητικό τοπίο σμίγει με την αυθεντική φιλοξενία δημιουργήθηκε το 1983 ένα μουσείο αφιερωμένο στον μεγάλο συγγραφέα. Η Μυρτιά Ηρακλείου (11 μόλις χιλιόμετρα από τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού) είναι το πατρογονικό χωριό του Νίκου Καζαντζάκη, αλλά και του ιδρυτή του Μουσείου, σκηνογράφου και ενδυματολόγου Γιώργου Ανεμογιάννη. Το Μουσείο στεγάστηκε στον χώρο όπου βρισκόταν το πατρικό σπίτι της οικογένειας Ανεμογιάννη και ένα μικρότερο οίκημα όπου ζούσαν συγγενείς του Καζαντζάκη.

Το 2009 το Μουσείο, έχοντας διανύσει μια διαδρομή 25 χρόνων, ανακαινίστηκε εκ βάθρων, παρουσιάζοντας μια νέα πρόταση έκθεσης των συλλογών του.

Η Μόνιμη Έκθεση

Σ' έναν χώρο όπου εναλλάσσονται το φως και η σκιά, 650 εκθέματα παρουσιάζονται με σύγχρονη ματιά και αισθητική και αναδεικνύουν τη διαχρονικότητα και την οικουμενικότητα της σκέψης του Καζαντζάκη, επιφυλάσσοντας στους επισκέπτες ένα γοητευτικό ταξίδι στον βίο, στις λέξεις και στους στοχασμούς του συγγραφέα.

Στη νέα Μόνιμη Έκθεση του Μουσείου οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν την προσωπικότητα του συγγραφέα μέσα από τις επιστολές και τα ημερολόγιά του, από διάφορα προσωπικά του αντικείμενα και ενθύμια των ταξιδιών του, από δυσύρετες φωτογραφίες, από μακέτες σκηνικών και κοστούμιών από παραστάσεις έργων του, από σπάνιο οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και από έργα τέχνης εμπνευσμένα από τον λογοτεχνικό του κόσμο.

Το Αρχείο Καζαντζάκη

Η συγκρότηση του Αρχείου Καζαντζάκη ξεκίνησε το 1976 από τον ιδρυτή του Γιώργο Ανεμογιάννη. Οι συλλογές εμπλουτίστηκαν καίρια από τη δωρεά σημαντικού μέρους του προσωπικού αρχείου του συγγραφέα από τη σύζυγό του Ελένη Σαμίου-Καζαντζάκη. Την προσπάθεια του Ανεμογιάννη στήριξε με τις δωρεές του πλήθος ιδιωτών, που κατείχαν οποιοδήποτε άμεσο ή έμμεσο τεκμήριο της ζωής και του έργου του συγγραφέα.

Πρόκειται για ένα πλούσιο, ενεργό και ανοιχτό αρχείο, που αδιάλειπτα από την ίδρυση του Μουσείου μέχρι σήμερα εμπλουτίζει τις συλλογές του με νέα τεκμήρια, τα οποία συντηρεί, διαφυλάσσει και αναδεικνύει.

Το Αρχείο Ανεμογιάννη

Το 2005 ο Γιώργος Ανεμογιάννης με ιδιόγραφη διαθήκη κληροδότησε στο Μουσείο και το προσωπικό του Αρχείο. Το Αρχείο Ανεμογιάννη, ένα από τα αριότερα οργανωμένα θεατρικά αρχεία της Ελλάδας αλλά και παγκοσμίως, περιλαμβάνει: θεατρικές μελέτες τετρακοσίων και πλέον παραστάσεων, ζωγραφικά σχέδια, τρισδιάστατες μακέτες σκηνικών και κοστούμιών, δημοσιεύματα Τύπου, φωτογραφικό υλικό, αλληλογραφία, έγγραφα, σημειωματάρια, βιβλία, προσωπικά αντικείμενα. Μπορεί κανείς να περιηγηθεί στο Αρχείο και να μάθει λεπτομέρειες για τη συνολική δράση του Γιώργου Ανεμογιάννη στην ειδική ιστοσελίδα που δημιουργήθηκε από το Μουσείο Καζαντζάκη: www.anemoyannis.gr.

Η δράση του Μουσείου

Εκτός από τη λειτουργία της Μόνιμης Έκθεσης το Μουσείο υλοποιεί ένα πολύπτυχο πρόγραμμα δραστηριοτήτων, που απευθύνονται σε διαφορετικές κατηγορίες κοινού. Μεταξύ άλλων, λειτουργεί ερευνητική βιβλιοθήκη, η οποία προωθεί και ενισχύει την έρευνα πάνω στο έργο του Καζαντζάκη, υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, σχεδιάζονται και αναπτύσσονται εκπαιδευτικές δράσεις για παιδιά, ενήλικες, οικογένειες, εκπαιδευτικούς και εφήβους, ενώ πραγματοποιούνται επίσης έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις και οργανώνονται ποικίλες εκδηλώσεις, συνέδρια, ημερίδες, φεστιβάλ, συναυλίες και παραστάσεις.

Το Πωλητήριο του Μουσείου

Με στόχο την αναβάθμιση των υπηρεσιών του και την ενίσχυση της εμπειρίας των επισκεπτών του, το Μουσείο δημιούργησε έναν φιλικό και εναρμονισμένο με τη Μόνιμη Έκθεση χώρο, όπου στέγασε το Πωλητήριό του.

Ο επισκέπτης μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε εκδόσεις βιβλίων (ελληνικές και ξενόγλωσσες), είδη ένδυσης, είδη για το σπίτι και το γραφείο, έργα τέχνης, αντίγραφα εκθεμάτων, δώρα για παιδιά και ποικίλα αντικείμενα υψηλής αισθητικής και μοναδικού ύφους, όλα εμπνευσμένα από τη ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη.

Τα είδη του Πωλητηρίου είναι διαθέσιμα και μέσω του e-shop του Μουσείου: www.mnkshop.gr.

Πληροφορίες:
www.kazantzaki.gr
E | info@kazantzaki.gr
T | 2810 741689

Ο Καζαντζάκης και ο κινηματογράφος_

Η Ελένη Καζαντζάκη, ο Νίκος Καζαντζάκης, η Μελίνα Μερκούρη και ο Ζιλ Ντασέν φωτογραφίζονται στην πρεμιέρα της ταινίας Αυτός που πρέπει να πεθάνει (Celui Qui Doit Mourir) τον Μάιο του 1957 στις Κάννες.

Η πολύχρονη και βαθιά σχέση του Καζαντζάκη με τον κινηματογράφο ξεκινά στη Μόσχα τη δεκαετία του '20 με πηγές έμπνευσης τον Λένιν και τον Βούδα. Η επιρροή του καζαντζακικού έργου όμως παραμένει αδιαμφισβήτητη μέχρι και σήμερα τόσο στην ποπ κουλτούρα και στη μουσική όσο και στις τέχνες και στη μικρή ή στη μεγάλη οθόνη.

Το ενδιαφέρον για τη σεναριογραφία

Η επιθυμία του Καζαντζάκη να γράφει σενάρια για τον κινηματογράφο γεννήθηκε με αφορμή τη γνωριμία του με τον Ρουμάνο συγγραφέα Παναίτ Ιστράτι. Ο Ιστράτι τον έφερε σε επαφή με τη σοβιετική κινηματογραφική εταιρεία VUFKU, η οποία του παρήγγειλε ένα σενάριο σχετικό με την Επανάσταση του 1821.

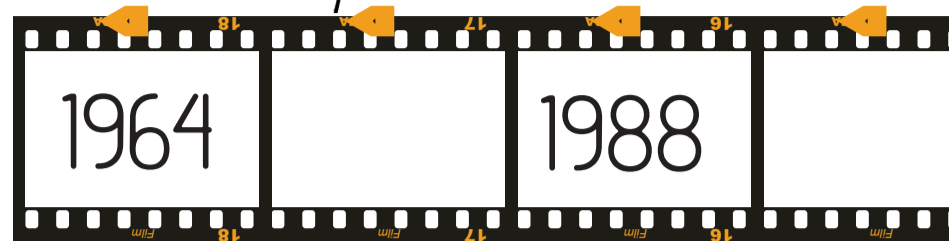
Όσο έγραφε, ο Καζαντζάκης εντυπωσιάστηκε με τις δυνατότητες και τις προκλήσεις της συγγραφής ενός σεναρίου. Το σενάριο που παρέδωσε δεν έγινε ποτέ ταινία, ούτε κάποιο από τα συνολικά οκτώ σενάρια που έγραψε με μεγάλη ορμή.

Ίσως τα σενάρια του μεγάλου Κρητικού συγγραφέα να μη βρήκαν ποτέ τον δρόμο για τη μεγάλη οθόνη, γιατί, όπως έγραφε ο ίδιος: «Ξέρω τέλεια τι πρέπει να 'ναι το φιλμ, μα μου λείπει η technique».

Το σίγουρο είναι πως ο Νίκος Καζαντζάκης είναι ο μόνος Έλληνας που τρία μυθιστορήματά του έχουν μεταφερθεί στη μεγάλη οθόνη, και μάλιστα οι ταινίες συγκέντρωσαν ενθουσιώδεις κριτικές, αλλά και βίαιες αντιδράσεις.

Αυτός που πρέπει να πεθάνει (Celui Qui Doit Mourir)

Ο Ζιλ Ντασέν αποφασίζει να μεταφέρει στον κινηματογράφο το μυθιστόρημα Ο Χριστός ξανασταυρώνεται. Η ταινία κυκλοφορεί στα γαλλικά με τίτλο Αυτός που πρέπει να πεθάνει (Celui Qui Doit Mourir) και εκπροσωπεί τη Γαλλία στο Φεστιβάλ των Καννών το 1957 αποσπώντας εύφημη μνεία. Η ταινία προκάλεσε έντονες αντιδράσεις από την Ορθόδοξη Εκκλησία.

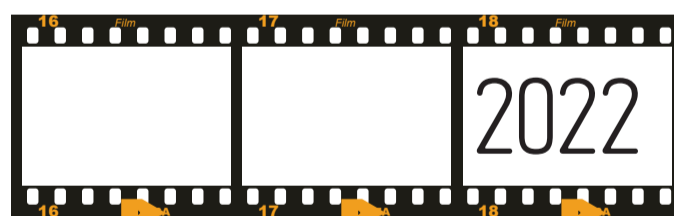
Αλέξης Ζορμπάς (Zorba the Greek)

Η δεύτερη και διασημότερη ταινία γυρίστηκε το 1964 στα Χανιά από τον Μιχάλη Κακογιάννη και βασίστηκε στο μυθιστόρημα Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά. Ο Άντονι Κούν και ο Άλαν Μπέιτς απέδωσαν άριστα τους ρόλους τους, καθώς και όλοι οι συμπρωταγωνιστές τους (Λίλα Κέντροβα, Ειρήνη Παπά, Γιώργος Φούντας κ.ά.), με αποτέλεσμα η ταινία να βραβευθεί με 3 Όσκαρ (Β' Γυναικείου Ρόλου, Φωτογραφίας και Καλλιτεχνικής Διεύθυνσης). Η μαγική μουσική του Μίκη Θεοδωράκη ανέδειξε ακόμα περισσότερο το έργο.

Ο τελευταίος πειρασμός (The Last Temptation of Christ)

Η τρίτη ταινία που κυκλοφόρησε ήταν ο Τελευταίος πειρασμός (The Last Temptation of Christ) του Μάρτιν Σκορσέζε, αμερικανική παραγωγή βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Καζαντζάκη, η οποία γυρίστηκε το 1988 στο Ισραήλ με πρωταγωνιστή τον Γουίλεμ Νταφόε. Οι αντιδράσεις, τόσο από τους καθολικούς όσο και από τους ορθόδοξους θρησκευτικούς κύκλους, ήταν έντονες σε όλο τον κόσμο, ενώ στην Ελλάδα απαγορεύτηκε η προβολή της.

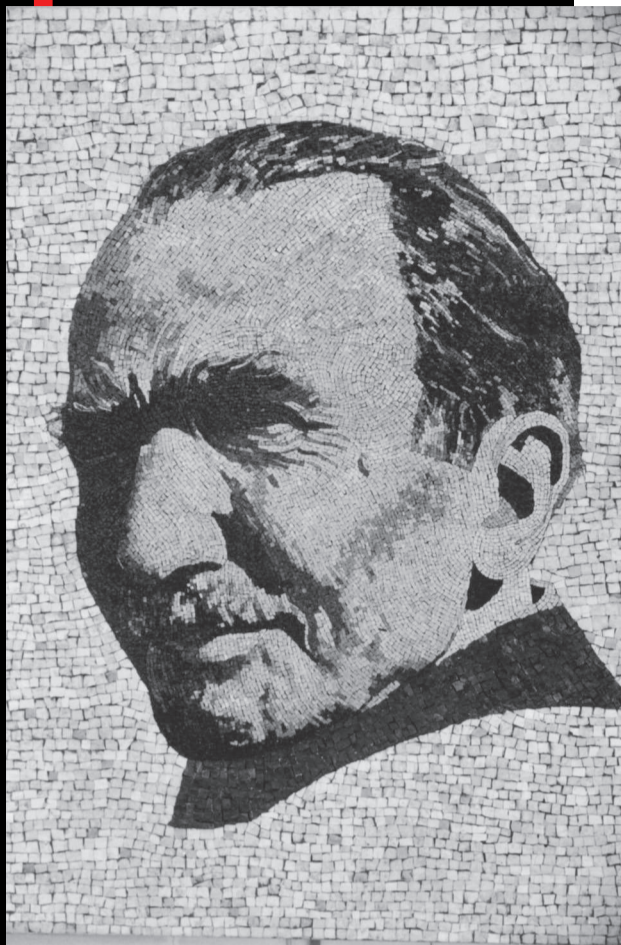
Και φτάνουμε στο σήμερα, καθώς η βιογραφική ταινία του Γιάννη Σμαραγδή Ελ Γκρέκο (El Greco), η οποία έκανε πρεμιέρα στις αίθουσες το 2017, ήταν η πρώτη κινηματογραφική μεταφορά καζαντζακικού έργου όπου ακούγεται η ελληνική γλώσσα.

Στο ντοκιμαντέρ με τίτλο Τελευταίο ταξίδι ο δημοσιογράφος Άρης Χατζηστεφάνου συναντά τον Γιάννη Αγγελάκα και την Όλια Λαζαρίδου και μαζί ακολουθούν τα βήματα του Νίκου Καζαντζάκη στην Ιαπωνία πριν και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1935 και 1957), ταξίδια τα οποία καθόρισαν τη σκέψη του και τελικά του στοίχισαν τη ζωή του.

Η Ασκητική, το πιο εμβληματικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη, ανέβηκε 5-29/5/2022 στο θέατρο Βρετανία σε σκηνοθεσία του Πάνου Αγγελόπουλου. Μια εκ βαθέων νέα θεατρική προσέγγιση σε μουσική Δημήτρη Παπαδημητρίου με τους ηθοποιούς Θεοδωρή Κατσαφάδο, Κοραλία Καραντή, Κωνσταντή Ζημιανίτη, Ρένα Κυπριώτη και Στεφανία Καπετανίδη.

Το πολύπλευρο έργο του_

Μυθιστοριογράφος, ποιητής, μεταφραστής, συγγραφέας γλαφυρών ταξιδιωτικών εντυπώσεων, θεατρικός συγγραφέας, δοκιμιογράφος, αλλά και μεταφραστής και διασκευαστής παιδικών βιβλίων. Το έργο του Καζαντζάκη είναι αδιαμφισβήτητα τεράστιο.

Μυθιστορήματα_

Τα πιο γνωστά μυθιστορήματα του Καζαντζάκη ολοκληρώθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια της ζωής του και κάποια μάλιστα εκδόθηκαν μετά τον θάνατό του. Το πρώτο του μυθιστόρημα Όφρις και κρίνο κυκλοφορεί το 1906, ενώ το πιο γνωστό του έργο, το Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, το 1946. Στον Καπετάν Μιχάλη (1953) αποτυπώνεται ο αγώνας της υπόδουλης Κρήτης, ενώ στους Αδερφοφάδες (1963) ο σκοτωμός κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου. Ο Φτωχούλης του Θεού αποτελεί τη μυθιστορηματική βιογραφία του Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης, ενώ στο Ο Χριστός ξανασταυρώνεται και στον Τελευταίο πειρασμό ο συγγραφέας καταπιάνεται με τον Χριστό και τα πάθη του.

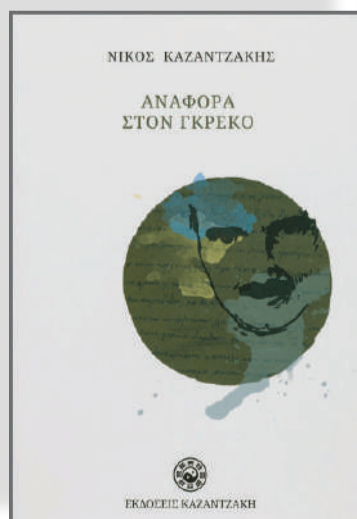
Η έμπνευση πίσω από την Αναφορά στον Γκρέκο (έκδ. 1961) λέγεται πως ήταν ο πίνακας Το Τολέδο πριν την καταιγίδα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου. Σε αυτό το έντονα αυτοβιογραφικό βιβλίο ο Καζαντζάκης κάνει τον τελικό απολογισμό για τα πεπραγμένα και τις παραλείψεις της ζωής του.

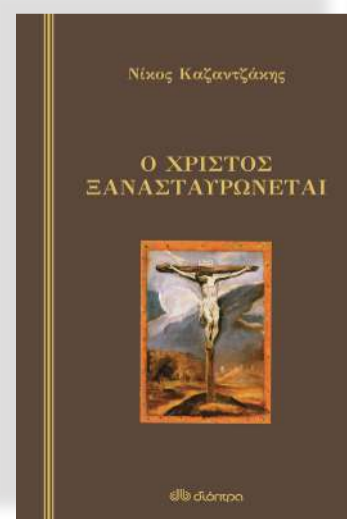
ISBN: 978-960-653-709-7

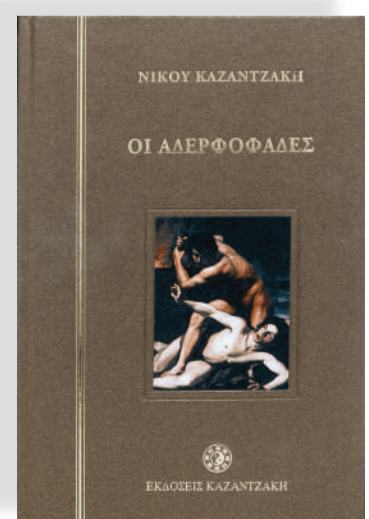
ISBN: 978-960-653-710-3

ISBN: 978-960-7948-50-2

ISBN: 978-960-653-711-0

ISBN: 978-960-7948-28-1

Μεταφράσεις & παιδικά βιβλία_

Πολύγλωσσος και πολυμαθής, ο Καζαντζάκης αναλάμβανε συχνά για βιοποριστικούς λόγους τη μετάφραση ξένων έργων. Μεταξύ άλλων, μετέφρασε τη Θεία Κωμωδία του Δάντη (1932· δημοσ. 1934), το πρώτο μέρος του Φάουστ του Γκαίτε (1936-1937· δημοσ. 1942), ποιήματα Ισπανών ποιητών (δημοσ. 1933-1937) και στίχους από την Ιλιάδα (δημοσ. 1945-1946). Το 1931 μάλιστα μετέφρασε το ελληνογαλλικό λεξικό στην καθαρεύουσα και στη δημοτική. Επιπλέον, ο Καζαντζάκης αγαπούσε τα έργα του Ιουλίου Βερν και είχε μεταφράσει και διασκευάσει έργα του στην ελληνική γλώσσα. Αξιοσημείωτο είναι ότι έγραψε και ο ίδιος παιδικά ιστορικά μυθιστορήματα όπως τα: Ο Μέγας Αλέξανδρος και Στα παλάτια της Κνωσού.

Ταξιδιωτικά έργα_

Ο Καζαντζάκης ταξίδευε για να μάθει και να ζήσει. Και ζούσε για να γράφει. Και μπορεί στα ταξιδιωτικά του κείμενα το Λονδίνο της εποχής να είναι διαφορετικό από το σημερινό, όπως αντίστοιχα η Κίνα ή οι Κάννες, αλλά το ύφος και το πάθος με τα οποία αφηγείται τις ταξιδιωτικές του εμπειρίες είναι ίδια με τον τρόπο που έγραφε τα υπόλοιπα έργα του.

Ποίηση & Φιλοσοφία_

Όλα τα έργα του Καζαντζάκη έχουν στοχαστική χροιά, μα το πιο γνωστό έργο του με φιλοσοφικό περιεχόμενο είναι η Ασκητική. Ο Καζαντζάκης ξεκίνησε τη συγγραφή αυτού του βιβλίου το 1922, η πρώτη έκδοση έγινε το 1927 από το περιοδικό Αναγέννηση, αλλά έπειτα από αρκετές αναθεωρήσεις η Ασκητική κυκλοφόρησε ολοκληρωμένη το 1945.

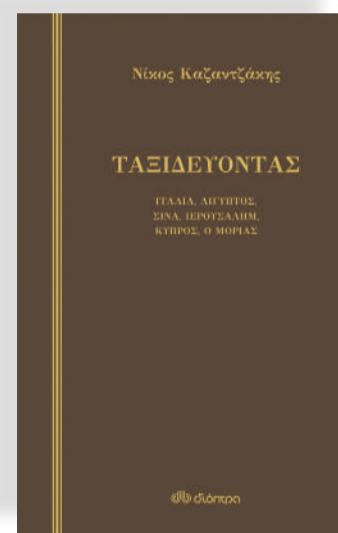
Το ποιητικό έργο του Καζαντζάκη είναι επίσης τεράστιο. Αρκεί να αναφέρουμε την Οδύσσεια, το επικό ποίημα των 33.333 στίχων, και τα 21 ποιήματα που αποτελούν τη συλλογή Τερτσίνες.

Είναι γνωστό πως ως τα τέλη της δεκαετίας του '40 ο Καζαντζάκης εθεωρείτο ποιητής, και μάλιστα από τους κορυφαίους του καιρού του, ενώ και ο ίδιος φαίνεται ότι είχε κατασταλάξει ως προς τη συγγραφική του ταυτότητα, καθώς στα πεζογραφικά και στα θεατρικά κείμενά του η ποιητική χροιά ήταν διάχυτη.

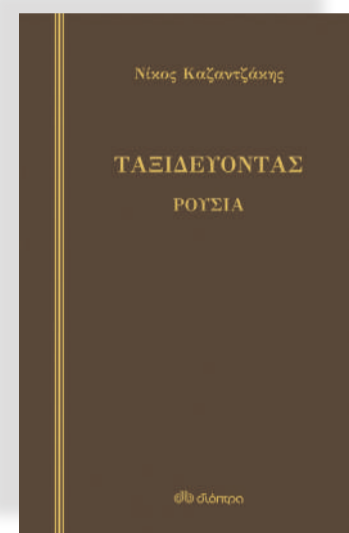
Για τον Σεφέρη ο Καζαντζάκης ήταν μαζί με τον Παλαμά, τον Καβάφη, τον Σικελιανό και τον Καρυωτάκη ένας από τους σπουδαιότερους ποιητές μας (1938). Ο Ελύτης τον συγκαταλέγει στους μεγάλους μας ποιητές (1979), ενώ ο Εγγονόπουλος μιλά γι' αυτόν, για τον Παλαμά και για τον Σικελιανό με θαυμασμό (1980).

Θεατρικά έργα_

Τα θεατρικά του δράματα, γραμμένα σε ιαμβικό ενδεκασύλλαβο και δεκατρισύλλαβο στίχο συνιστούν αναπόσπαστο μέρος του ποιητικού του έργου. Ενδεικτικό είναι το Ξημερώνει (δράμα σε 3 πράξεις).

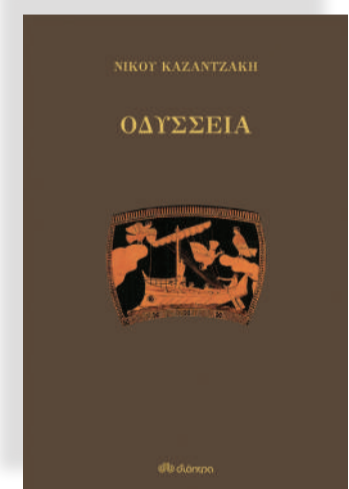
ISBN:978-960-653-708-0

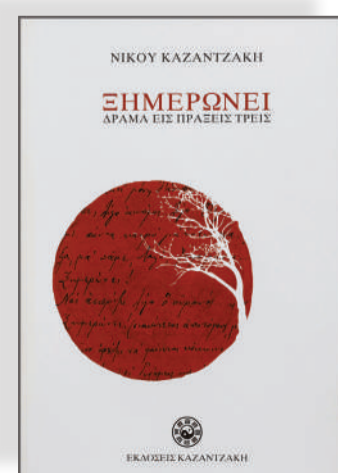
ISBN:978-960-653-705-9

ISBN: 978-960-653-707-3

ISBN: 978-960-653-714-1

ISBN:978-960-7948-45-8

Καραντζάκης 16

...ακολουθώ
το βαθύ μου
χτυποκάρδι_

